

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

משיחות ש"פ בראשית, מבה"ח מר"חשון ה'תשנ"ב

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה
ה' תהא שנת פדות
שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד

פתח דבר

בזה הננו מוציאים לאור קונטרס משיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א בש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון שנה זו.

מערכת „אוצר החסידים”

בדר"ח מ"ח ה'תנש"ב (ה'תהא שנת גפלאות בכל)
שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א,
ברוקלין, נ"י.

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכי"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מבניו – התמימים בפרט,
משלוחיו, חסידיו וכלל ישראל – בכלל
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו הק'
ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל
בגאולה האמיתית והשלימה
נאו תיכף ומי"ד ממ"ש!

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד!

משיחות ש"פ בראשית, מבה"ח מר-חשון ה'תשנ"ב

אָנגערופן „ראש השנה“ בכתובי, ועד"ז חג הסוכות, זמן שמחתנו, ביז שמיני עצרת ושמחת תורה – איז פארוואָס צייכנט מען אויס שבת בראשית דערמיט אַז „ווי מ'שטעלט זיך אַוועק שבת בראשית אַזוי גייט אַ גאַנץ יאָר“?

איז די נקודת הביאור אין דעם – בפשטות: שבת בראשית באַצייכנט דעם איבערגאַנג פון חודש תשרי, המרובה במועדות, אין דעם געוויינלעכן טאַג-טעגלעך לעבן שטייגער בשאר חדשי השנה:

שבת בראשית איז (א) דער סיום וסך-הכל פון חודש תשרי – זייענדיק דער לעצטער שבת פון דעם חודש, ווען עס ווערט די עלי' ושלמות (ויכולו) פון דעם סיום המועדים פון חודש תשרי – שמיני עצרת ושמחת תורה, וועלכע קלייבן צוזאַמען (עצרת מלשון קליטה*) און ברענגען אַריין אין אַ פנימיות אַלע ימים טובים פון חודש תשרי: און אויך (ב) די התחלה פון דער עבודה הרגילה פון דעם קומענדיקן יאָר – זייענדיק שבת מברכים חודש מר-חשון, דער ערשטער „וואַכעדיקער“ חודש פון דעם נייעם יאָר (וועלכער האָט ניט קיינע ימים טובים וכו'), ווען עס הויבט זיך אָן, כידוע, דער עיקר עבודה פון „ויעקב

א. ס'איז באַוואוסט דער וואָרט פון רבותינו נשיאנו, אַז שבת בראשית איז נוגע צו דעם גאַנצן יאָר. אַזוי ווי מ'שטעלט זיך אַוועק שבת בראשית, אַזוי גייט אַ גאַנץ יאָר.

אין וואָס באַשטייט די אויסגע-טיילטקייט פון שבת בראשית, אַז דוקא פון אים ווערט נמשך על כל ימי השנה? לכאורה איז דאָס דער תוכן פון גאַנץ חודש תשרי: תשרי – אותיות רשית² – איז דער רשית פון כל השנה כולה, וכידוע³ אַז די מועדים אין חודש תשרי (המרובה במועדות⁴) זיינען מועדים כלליים פון וועלכע עס ווערט נמשך אויף דעם גאַנצן יאָר, אָנהויבנדיק פון ראש השנה, וועלכער ווערט אָנגערופן בשם „ראש השנה“ דערפאַר וואָס ער איז דער „קאָפּ“ וואָס איז כולל אין זיך און פירט אָן מיט אַלע טעג פון יאָר⁵, ועד"ז יום הכפורים (וועלכער ווערט אויך

(1) לקו"ש ח"ב ע' 449. ח"כ ע' 556. ור"נ. וראה גם סה"מ תשי"א ע' 59. ספר השיחות תרצ"ו-ת"ש ע' 203.

(2) בעל הטורים עקב יא, יב. אוה"ת סוכות ע' א'תשנ"ו. סה"מ תר"ל ע' רפז. תרנ"ו ע' רעז. ועוד.
(3) ראה סה"מ תקס"ו ע' שעט. אוה"ת סוכות שם. ברכה ע' א'תתסו. סה"מ תרנ"ד ע' לו. תרע"ח ע' רעה. תש"ב ע' 49. ועוד.

(4) ראה ב"י או"ח סתצ"ב (ד"ה ומ"ש). שו"ע אדה"ז שם ס"ב. הוספה לשו"ע אדה"ז (להר"נ מדובראוונע) או"ח סקל"א ס"ח.

(5) ראה לקו"ת תבוא מא, ג. נצבים מז, א-ב. דרושים לר"ה נח, א-ב. עטרת ראש שער ר"ה בתחלתו. אוה"ת דרושים לר"ה ע' ב'עז ואילך. ובכ"מ.

(6) יחזקאל מ, א. וראה תוד"ה ואת – נדרים כג, ב. רא"ש סוף יומא. לקו"ת ר"ה נח, א. סד, א.
(7) בראשית ב, א. וראה לקו"ת בהר מא, א. אוה"ת עה"פ. ועוד.
(8) ראה לקו"ת שמע"צ פה, ג. פה, ד. צא, א. הנסמן בסה"מ מלוקט ח"ב ע' קלג.
(9) ראה לקו"ש ח"כ שבעה ערה 1. וש"נ.

הלך לדרכו¹⁰, לדרכו דוקא – בעניני העולם ועובדין דחול, איש תחת גפנו ותחת תאנתו¹¹.

און וויבאלד אַז שבת בראשית שליסט אין זיך איין ביידע ענינים – דער לעצטער שבת אין חודש תשרי, וועלכער בענטשט דעם ערשטן „וואַכע-דיקן“ חודש אין יאָר – דערפאַר גיט ער אַ ספעציעלן כח אויף דער הנהגה פון אַ גאַנץ יאָר: (די מועדים אין) חודש תשרי עצמו – היות אַז ער איז בדרגת „רשית“¹² – איז ער אויפגעהויבן און אַפגעטיילט (מובדל ומרומם) פון שאר חדשי השנה, ער איז אַנגעפילט (מרובה) מיט מצוות און קדושה (ובלשון ה-מדרש¹³: „מושב בכול, גתות בתוכו, ברכות בתוכו, כפור בתוכו כו“), וב-מילא איז מען ניט אַזוי פאַרזיכערט אַז מ'וועט קענען ממשיך זיין דעם אויפגע-הויבענעם מצב פון חודש תשרי אויך אין די איינפאַכע וואַכן-טעג פון יאָר:

משא"כ שבת בראשית, זייענדיק סיי דער אַפּשלוס פון חודש תשרי און סיי די התחלה פון דעם „וואַכעדיקן“ יאָר (אַנהויבנדיק פון (שבת מברכים) חודש חשוון¹⁴)

– כמרומז אויך אין דעם וואָרט (שבת) בראשית – פון לשון התחלה און ראש – דער אָנהויבס און קאַפּ פון דעם יאָר. נוסף לזה וואָס פ' בראשית איז אויך די ערשטע פרשה אין תורה, די התחלה פון קריאת כל ה(פרשיות שב)תורה, וועלכע מ'לייענט און מיט וועלכע מ'דאַרף לעבן¹⁵ במשך דעם גאַנצן יאָר –

איז ער אַ „ממוצע המחבר“ ביניהם, וועלכער גיט דעם כח מיוחד אַז בהתאם צו דעם אופן ווי מ'שטעלט זיך דעמולט אַוועק זאָל אַזוי גיין אַ גאַנץ יאָר: מ'זאָל ממשיך זיין פון דעם מצב נעלה בחודש תשרי אין דער טאַג טעגלעכער עבודה אין וועלט, בימי החול ובעובדין דחול.

ווי ס'איז אויך מובן פון דעם תוכן פון פ' בראשית (וואָס על שם זה ווערט דער שבת אַנגערופן „שבת בראשית“), וועלכע רעדט וועגן מעשה בראשית: דורך ליינען אין תורה פסוק בראשית – „בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ“¹⁶ – ווערט באַנייט דער באַשאַף פון כל עניני העולם פאַר דעם נייעם יאָר (וואָרום קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא, בר נש אסתכל בה ב-אורייתא ומקיים עלמא¹⁷). וואָס דאָס גיט דעם כח צו אַוועקשטעלן ווי-עס-דאַרף-צו-זיין די עבודה בעניני העולם במשך דעם קומענדיקן יאָר.

ב. דער ענין אין דעם וועט מען קלערער פאַרשטיין לויט דברי חז"ל בדיוק הלשון „בראשית“ [מקדם ברא אלקים אין כתיב כאן, ומתחילה אין

(10) „היום יום“ ב חשון. ספר השיחות תש"ב ע' 29.
(11) בראשית א, א.
(12) זהר ח"ב קסא, ריש ע"ב.

צדק (וועלכע געפינען זיך אין „ארצך“, „מולדתך“ און „בית אביך“: האַדיטש, ניעזשין, ליובאַוויטש), און אַלע רבותינו נשיאנו און אַלע צדיקים און אידן שבכל הדורות], גייען אין ארץ הקודש, אין ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, בבית המקדש השלישי, אין קדש ה-קדשים, ותיכף ומיד ממש.

אידן זיינען דער עם הנבחר. און במשך הדורות איז דאָס געווען אַ דבר הפשוט. ביז אַז אפילו אין די דורות ווען עס זיינען געווען העלמות והסתרים כו' (ווי אין זמן המשכילים וכיו"ב), וואָלט אַ רב מיט סמיכה זיך ניט אונטערשטאַנען מכריז זיין אַזאַ זאַך!

און (ג) די „טענה“ פון אל תתגרה באומות וכו' און די חסדים וואָס מ'באַקומט פון אוה"ע – האָט דערצו כלל קיין שייכות ניט, וואָרום ס'איז מובן ופשוט, אַז אל תתגרה באומות וכו' רירט ח"ו כלל וכלל ניט אַן דעם „ברא-שית בשביל ישראל“ און דעם „אתה בחרתנו“ – וכמדובר לעיל (ס"ז).

נאָר מאַכן נאָך ערגער, וואָרום „אמת מארץ תצמח“⁹⁵.

ועוד ועיקר – אַז מ'זאַל בכלל ניט דאַרפן רעדן אין שולל זיין אַזוינע ענינים, און מכאן ולהבא – רעדן נאָר בשבחם ומעלתם של כל אחד מישׂראל,

און במיוחד – דורך דעם וואָס זיי זיינען מוסיף אין לימוד התורה וקיום המצוות, כולל ובמיוחד – אין די שיעורי חת"ת, ר"ת חומש תהלים תניא (כרגיל להזכיר אין דעם זמן ווען מ'הויבט אָן לערנען תורה מתחלתה ב-שמחת תורה),

ועוד והוא העיקר: עס זאַל צוקומען אין דער הכרה בכל העולם כולל ביי אוה"ע אין מעלתם ושבחם של ישראל – „בראשית בשביל ישראל“, און – אַז ארץ ישראל געהערט צו אידן, ביז – שלימות הגילוי בזה, בגאולה האמיתית והשלימה, ווען מ'וועט האָבן נוסף צו די ז' ארצות אויך קיני קניזי וקדמוני⁹⁶,

ותיכף ומיד ממש, בשבת בראשית הי' תהא שנת נפלאות בה – גילוי נפלאות הקב"ה, ביז עיקר הנפלאות – „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“⁹⁷, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו,

און מ'גייט גלייך אַריין אין „אלה תולדות נח נח“, ניחא לעליונים וניחא לתחתונים, און דערנאָך – „לך לך מ-ארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך“, אַז אַלע אידן – אויך די וואָס געפינען זיך לע"ע אין חו"ל [כולל די אבות החסידות חב"ד – דער אַלטער רבי, דער מיטעלער רבי און דער צמח

95) שם פה, יב.

96) פרש"י לך לך טו, יט. ועוד.

97) מיכה ז, טו.

ניט אויף בריאת העולם, נאָר אויף תורה וישׂראל („בשביל התורה כו' ובשביל ישׂראל“) – וואָס זיי זיינען קדמו ל-בריאה ושלא בערך העכער פון דער בריאה?

די קשיא איז נאָך שטאַרקער לויט פרש"י עה"פ, וועלכער ברענגט ביידע פירושים, וז"ל: „אין המקרא הזה [ברא-שית ברא]“ אומר אלא דרשוני, כמ"ש רז"ל בשביל התורה כו' ובשביל ישׂראל כו". דערנאָך איז רש"י ממשיך: „ואם באת לפרש כפשוטו כך פרשהו, ברא-שית בריית שמים וארץ והארץ היתה תהו ובהו וחושך וגו' (דעמולט איז גע-ווען) ויאמר אלקים יהי אור כו', שאין לך ראשית בתורה שאינו דבוק לתיבה שלאחריו“.

איז ניט פאַרשטאַנדיק: וויבאַלד אַז „בראשית ברא“ גייט בפשטות הכתובים אויף בריאת השמים והארץ, און רש"י אַליין זאָגט אַז זיין צווייטער פירוש (אַז „בראשית“ באַצייט זיך צו דער בריאה) איז „כפשוטו“, משאי"כ דער ערשטער פירוש איז „דרשוני“ – פאַרוואָס ברענגט רש"י בכלל די דרשה (וואָס ענינו פון פירוש רש"י איז פשוטו של מקרא), אַז „בראשית“ גייט גאָר אויף כוונת הבריאה (תורה וישׂראל) וועלכע זיינען קדמו ושלא בערך העכער פאַר דער בריאה? אפילו אויב רש"י דאַרף (מאזיה סביבה) ברענגען די דרשה, האָט ער עכ"פ געדאַרפט מקדים זיין דעם פירוש „כפשוטו“!?

נאָכמער: בנוגע צו כללות פתיחת התורה מיט „בראשית ברא גו“ איז רש"י מפרש (בפירושו לפני זה), אַז „לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם“⁹⁸ שהיא מצוה ראשונה שנצטוו

כתיב כאן, אלא בראשית⁹⁸] – „בשביל התורה שנקראת ראשית דרכו ובשביל ישׂראל שנקראו ראשית תבואתו“⁹⁹.

וויבאַלד אַז די דרשה פון חז"ל איז אויף דעם וואָרט „בראשית“ – וואָס באַצייט זיך בפשטות הכתובים צו ראשית פון בריאת שמים וארץ מיט אַלע פרטי הבריאה (ווי עס רעדט זיך בהמשך הכתובים) – איז מסתבר זאָגן, ובפרט ע"פ הידוע¹⁰⁰ אַז צוויי פירושים אין איין וואָרט האָבן צווישן זיך אַ שייכות (ווי מ'זעט עס אין דעם לימוד פון „שעטנו“, „שוע טווי ונוז“¹⁰¹), אַז די דרשה קומט ניט שולל זיין דעם פירוש הפשוט אין „בראשית“ (אַז דאָס גייט אויף ראשית הבריאה), נאָר עס קומט מוסיף זיין דעם דרש, אַז דאָס גייט אויף תורה וישׂראל שנקראו „ראשית“.

לפי"ז דאַרף מען האָבן אַ ביאור אין דער שייכות צווישן דעם פירוש חז"ל און דעם פירוש הפשוט – בפשטות זיינען זיי גאָר פירושים מן הקצה אל הקצה: לויט דרשת חז"ל גייט „בראשית“

18) תנחומא (באבער) בראשית ג. ועד"ז ביל"ש עה"פ (רמז ב). מדרש לקח טוב עה"פ.

19) משלי ח, כב.

20) ירמ' ב, ג.

21) פרש"י ורמב"ן עה"פ. – ובתנחומא שם: מהו בראשית אלו ישראל שנקראו ראשית (וראה תנחומא שם ה בנוגע לתורה). וביל"ש שם: אלא בראשית בזכות ישראל ראשית. וכ"ה בלק"ט שם. ובב"ר עה"פ (פ"א, ד): ששה דברים קדמו לבריאה ע"כ וישׂראל כו' מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר. ובויק"ר פל"ו, ד: שמים וארץ לא נבראו אלא בזכות ישראל דכתיב בראשית ברא אלקים ואין ראשית אלא ישראל. וביל"ש ירמ' רמז רסד: לא נברא העולם אלא בזכות ישראל שנאמר ראשית תבואתו וכתיב בראשית ברא אלקים.

22) ראה לקו"ש ח"ג ע' 782. ובכ"מ.

23) נדה סא, ב.

24) בא יב, ב.

94) תהלים יט, ג.

בה ישראל, ומה טעם פתח בבראשית כו". וואס דערפון איז מובן, אז התחלת התורה איז ניט בענין תורה (ומצוות) וישראל, נאָר בנוגע צו דער בריאה עצמה (כח מעשיו הגיד לעמו²⁵). ואעפ"כ ברענגט דערנאָך רש"י אז „בראשית" גייט (ניט אויף דער בריאה, נאָר) אויף תורה וישראל²⁶!

ג. ויש לומר דער ביאור אין דעם:

פון לשון חז"ל אַז „בראשית" מיינט כוונת ותכלית כל הבריאה – „בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית" – איז מובן, אַז דאָס וואָס תורה וישראל זיינען „ראשית" (מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר²⁷) רעדט זיך ניט (נאָר) ווי זיי זיינען לגמרי העכער פון דער בריאה (וואָרום דעמולט פאָסט ניט זאָגן אַז זיי זיינען „ראשית" פון דער בריאה, און אַז די בריאה איז באַשאַפֿן געוואָרן בשביל לם, וואָס דאָס ווייזט אויף אַ שייכות ביניהם), נאָר (בעיקר) אַז דאָס שפיגלט זיך אַפּ אויך למטה, (אַז) ווי זיי זיינען אַ טייל פון דער בריאה – זיינען זיי „ראשית" הבריאה, וואָס בשבילם נברא העולם.

ווי פאַרשטאַנדיק פון דעם לשון „ראשית" גופא: „ראשית" – ווי אין „ראשית תבואתה" (וואָס גייט אויף אידן) – באַדייט אַז דער „ראשית" איז מלכת-חילה (ניט אַפּגעטיילט פון די איבעריקע

25 תהלים קיא, ו.

26 אבל ראה תו"ח פרשתנו ד"ה בראשית ה'בי פ"ד (ח, א), שבזה מבאר רש"י שטעם הפתיחה עם „בראשית" (שאם יאמרו אוה"ע לישראל כו'), הוא מפני שבריאת העולם היא בשביל התורה ובשביל ישראל, ששלימות עבודתם היא בארץ ישראל. וראה לקמן ס"ה.

27 ב"ר פ"א, ד.

תבואה, נאָר ער געפינט זיך צוזאַמען אַלס איין זאך מיט די גאַנצע תבואה, און דערנאָך קלייבט מען אים אויס אַלס „ראשית תבואתו".

וועט מען עס פאַרשטיין לויט דעם ביאור אין תניא אין לשון התפלה²⁸ – „ובנו בחרת מכל עם ולשון":

דער אַלטער רבי איז מבאר אין תניא²⁹, אַז „ובנו בחרת מכל עם ולשון" הוא הגוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם. וואָרום³⁰: בחירה איז שייך צו זאָגן דוקא צווישן זאכן וועלכע זיינען גלייך איינע צו דער צווייטער (בענין המבוקש); באַ זאכן וואָס האָבן ניט קיין צדדים שווים, קיין געמיינזאַמע תכונות צווישן זיך, זיי גע-פינען זיך אין צוויי באַזונדערע ערטער אַדער דרגות, פאָסט ניט זאָגן בחירה, וואָרום עס ווענדט זיך וואָס מען וויל, און וואו מ'געפינט זיך, וממה-נפשך: אַדער דער בוחר (ורצונו) געפינט זיך „במקום" פון דער ערשטער זאך, אַדער „במקום" פון דער צווייטער זאך.

און דאָס וואָס ער איז בוחר אין איינער פון זיי (און ניט אין דעם צווייטן) איז ניט צוליב קיין טעם, נאָר ווייל כך בחר. אויב ער קלייבט עפעס אויס צוליב אַ טעם (צוליב די מעלה אין דער זאך) – איז דאָס אויך ניט קיין בחירה אמיתית, בחירה חפשית – וואָרום דער טעם איז פועל אַ נטי' וואָס איז אים מכריח צו אויסקלייבן די זאך; בחירה אמיתית (בחירה חפשית) איז בשעת ס'איז ניטאָ אויף דעם קיין טעם און קיין נטי'.

28 בברכת „אהבת עולם" דתפלת שחרית.

29 פרק מט (סט, סע"ב ואילך).

30 ראה גם לקו"ש חכ"ג ע' 219. סה"ש תשמ"ז

– שיחת ש"פ ראה ס"ד.

„כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש"י, די תורה וואָס איז געלערנט געוואָרן און צוגעקומען באַ אידן במשך כל הדורות – איז פאַרשטאַנדיק, אַז „בראשית, בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית", איז אַ יסוד בכל התורה כולה.

[ווי פאַרשטאַנדיק בפשטות, ובמכ"ש וק"ו דערפון וואָס יעדער ענין אין תורה – אויך סדר אין תורה² – איז בתכלית הדיוק, עאכו"כ אזוי בנוגע צו „ברא-שית", די התחלה פון גאַנץ תורה. וואָס אַ התחלה פון יעדער זאך, אפילו בלשון בני אדם, איז מיט די מערסטע דיוק, עאכו"כ אין תורה³].

ולמרות זה – אונטערשטייט זיך אַ איד צו מכריז זיין בפומבי לפני כו"כ עשירות מישראל וואָס זיינען געקומען הערן „תורה" – אַז דער קיום פון אידן איז תלוי אין אוה"ע...!

די פליאה בדבר איז נאָך שטאַרקער קומענדיק איצטער פון די ימים טובים אין חודש תשרי ווען אידן האָבן געזאָגט כמ"פ אין זייערע תפלות „אתה בחרתנו מכל העמים"!

ועד כדי כך איז דאָס בפשטות – אַז עס וואָלט גאָר קיינעם ניט איינגעפאַלן אַז מ'דאַרף דאָס באַוואַרענען. ובפרט אַ אידן...

– אפילו אוה"ע זיינען דאָך מכיר אַז

שטייט אין תורה, ובלשונם – אין „בביב"על", וואָס אויך זיי האַלטן עס פאַר אַ ספר קדוש].

ט. מכל הנ"ל איז פאַרשטאַנדיק בפשטות וויפל ס'איז מושלל בתכלית די הכרזה וואָס איז נתפרסם געוואָרן לאחרונה – אַז אידן אין ארץ ישראל דאַרפן זיך אונטערגעבן צו דעם לחץ פון אוה"ע בקשר מיט ארץ ישראל צוליב אל תתגרה באומות, וואָרום זיי (די אידן) געפינען זיך אונטער דער שליטה פון אוה"ע און זיינען אַפּהענגיק אין זייערע חסדים, ביז – נאָכמער: אַז די הצלה און קיום פון אידן אין ארץ ישראל איז (געווען) תלוי אין אוה"ע, ר"ל היל"ת!...

ערשטנס (א): ר"ל צו זאָגן אַז דער קיום פון אידן איז בספק ר"ל היל"ת. עס ישראל איז נצחי וויבאַלד אַז זיי זיינען דעם אויבערשטן פאָלק און דער אויבערשטער איז נצחי (כמ"ש⁴ „אני ה' לא שניתי ואתם בני" לא כליתם", ועוד, ועוד).

צווייטנס (ב): יעדער איד ווייסט בפשטות, אַז די התחלה ופתיחה פון כל התורה כולה איז: „בראשית", און רש"י איז אויף דעם מפרש: „בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית"!

איז פאַרשטאַנדיק בפשטות ממש, אַז ניט אוה"ע זיינען בעה"ב אויף אידן ר"ל!

היות אַז דאָס איז די התחלה ופתיחה פון גאַנץ תורה – סיי תורה שבכתב און סיי תורה שבעל-פה („פירושה" פון תושב"כ וואָס איז געגעבן געוואָרן צוואַ-מען מיט תושב"כ⁵) וואָס דאָס איז כולל

89 מלאכי ג, ו.

90 הקדמת הרמב"ם לספר היד בתחלתה.

91 ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ר רפמ"ז. הנסמן בלקו"ש ח"ט ע' 252 הערות 20-21.

92 ראה הנסמן בלקו"ש חכ"ד ע' 629 בהערה. 93 ובפרט שפתיחת התורה בבראשית (פתיח

בבראשית) חידוש היא, ז"ל, צריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם כו" (פרש"י ר"פ בראשית).

ישראל, באופן אִז אויך אוה"ע זיינען אין דעם מכיר און מסייע.

ובהקדים, אַז – דער גילוי והכרה בעולם און פון אוה"ע אין מעלתם של ישראל ווערט נתחזק מדור לדור, קר-מענדיק אַלס נעענטער צו דער גאולה האמיתית והשלימה, ווען עס וועט מ-קויים ווערן דער „והלכו גוים לאורך“⁸⁴, „והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקו-תיך“⁸⁵, וכו'.

און אַלס הכנה לזה, איז במשך הדורות – אויך אין זמן הגלות – געפינט מען אַז אפילו אוה"ע האָבן מכיר געווען אַז אידן זיינען דעם עם הנבחר. כנראה בכוכ"כ מדרשי חז"ל [לדוגמא: די גמרא אין זבחים⁸⁶, אַז אַ מלך פון אוה"ע האָט מסייע געווען אַז אַ איד זאָל זיין אָנגעטאַן „לכבוד ולתפארת“, „אקיים בך והיו מלכים אומניך, ועוד].

וכידוע אויך, אַז אוה"ע רופן אָן אידן בלשונם (אויך ווען זיי רעדן איינער מיט דעם צווייטן) – דער „עם הנבחר“.

און אין דעם איז צוגעקומען נאָכמער בדורות האחרונים⁸⁷, ובמיוחד – במדינת ארצות הברית (ועוד מדינות), וועלכע איז אַ מדינה של חסד, וואָס לאַזט אידן טאַן זייער עבודה מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף, און איז זיי נאָך מסייע בזה, און מסייע אידן אין ארץ ישראל „וכו“.

ובזה גופא – איז צוגעקומען נאָכמער בשנים האחרונות, ובפרט בשנה שעברה

(84) ישע'י, ס, כג.

(85) שם מט, כג.

(86) יט, רע"א.

(87) וכידוע כמה סיפורים עם רבותינו נשיאנו שאוה"ע חלקו להם כבוד (ראה לדוגמא בנוגע לאדמו"ר מהרש" – סה"מ מלוטק ח"ד ע' כו).

(שנת אראנו נפלאות) און תחלת שנה זו (שנת נפלאות בה) – בנוגע צו דער היתר יציאה און סיוע פון מדינה ההיא בעליית אחינו בני"י לארץ ישראל, כנ"ל.

ויש לומר אַז דער דרך בכל זה איז דורכגעבראַכן געוואָרן דורך די פעולות פון גדולי ישראל במשך הדורות מיט אוה"ע, ובמיוחד – פון רבותינו נשיאנו [אנהויבנדיק פון דעם אַלטן רבי"ן, וועלכער האָט זיך געמישט אין עניני העולם, כידוע זיין השתדלות בנצחוננו פון אלכנסדר איבער נאַפאַלעיאָן לטובת בני"י (ברוחניות). וי"ל, אַז איצטער איז אַרויס טובת בני"י פון מדינה ההיא אויך בגשמיות, דורך סיוע פון מדינה ההיא אַז אידן זאָלן פון דאָרט אַרויסגיין, כנ"ל].

ויהי רצון, אַז אין דעם זאָל צוקומען נאָכמער און נאָכמער באופן פון מוסיף והולך ואור, ביז אַז עס זאָלן נתבטל ווערן אַלע הגבלות אין דער השפעת חסד צו אידן און אין הכרת מעלתם של ישראל און אין זייער בעלות אויף ארץ ישראל [וואָס יעדער איד – אויך בזמן הזה – האָט אַ חלק אין ארץ ישראל]⁸⁸, בהתאם לדברי רש"י בריש פרשתנו: „כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, שאם יאמרו אומות העולם לישראל לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו“ [און ווי מ'האָט בימים אלו ממש מכריז געווען אויף אַן אסיפה פון אוה"ע, אַז ארץ ישראל וב-מיוחד חברון, באַלאַנגט צו אידן, ווי עס

(88) ראה לקושי ח"כ ע' 309. ס' השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 442. וש"נ.

דרגא הכי תחתונה [כפשטות הענין, אַז חומר איז מיטוד העפר, דער יסוד ונברא הכי תחתון, והכל דשיו עלי⁸⁹], וואָס דעריבער איז דאָס „נדמה (בחומריות) לגופי אוה"ע“ – אַט אויף דעם (דאָרף מען אָנקומען און עס) איז געווען „ובנו בחרת מכל עם ולשון“, די בחירה פון דעם אויבערשטן שלמעלה מטעם ודעת אין דער „גוף החומרי“ פון אידן.

[און דעריבער איז ניט שייך אַז די כוכבים ומזלות פון אוה"ע זאָלן אויף דעם פרעגן אַ שאלה: אוה"ע זיינען דאָך אויך ברואים של הקב"ה (אָזוי ווי אידן) און דאָרפן באַקומען זייער שפיז פון דעם אויבערשטן גלייך ווי אַלע נבראים (כולל אידן), ביז ווי די טענה פון לעו"ז איז געווען אַז „הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז“⁹⁰ – איז פאַרוואָס זיינען אידן אויסגעטיילט? וואָרום „ובנו בחרת מכל עם ולשון“, וואָס בחירה איז דוקא אין אַן אַרט וואו ס'איז דאָ אַ דמיון צווישן צוויי זאַכן, און ער איז בוחר אין איינער פון זיי, בלי שום טעם].

דערפון איז מובן, אַז דאָס וואָס ישראל זיינען „ראשית“ פון דער בריאה איז ניט נאָר בנוגע צו דער נשמה (וועלכע איז מובדלת מעולם) נאָר אויך בנוגע צו דעם גוף. ואדרבה: אין דעם גוף החומרי פון אַ אידן אין וועלכן ער איז גלייך לאוה"ע (הנדמה בחומריות לגופי אוה"ע) איז דאָ אַן עילוי לגבי די מעלה וואָס אידן פאַרמאָגן מצ"ע (מצד זייער נשמה אָדער מצד תכונותיהם וגוף הגשמי כו') – וואָרום דוקא אין דעם ווערט נתגלה די בחירה פון דעם

כו', מערניט וואָס ער איז אָזוי בוחר ווייל אָזוי וויל ער.

דערפאַר איז בחירה אמיתית שייך זאָגן נאָר בנוגע דעם גוף וואָס איז „נדמה בחומריותו לגופי אוה"ע“: בשעת עס רעדט זיך וועגן דער נשמה פון אַ אידן – איז ניט שייך זאָגן „ובנו בחרת“, וואָרום די אידישע נשמה, וועלכע איז אַ „חלק אלוקה ממעל ממש“⁹¹, האָט קיין פאַרגלייך ניט צו אומות העולם ל-הבדיל, במילא פאַסט אויף דעם ניט קיין בחירה. עדי"ז בכללות – ווען עס רעדט זיך וועגן אידן ווי זיי שטייען העכער פאַר כל עניני העולם ואוה"ע – איז אויך ניט שייך זאָגן בחירה. דוקא אין דעם גוף פון אַ אידן, וועלכער געפינט זיך למטה בין העמים, און איז „נדמה“ לגופי אוה"ע – איז שייך דער ענין פון „ובנו בחרת“, „בך בחר ה' אלקיך להיות לו לעם סגולה מכל העמים (דוקא)⁹², „אתה בחרתנו (דוקא) מכל העמים“⁹³.

נאָכמער: דער דיוק לשון התניא איז „גוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אוה"ע“, און ניט „גוף הגשמי הנדמה בגשמיותו“ – וואָרום: אויך דער גוף הגשמי פון אַ אידן איז אַנדערש (אויך) בגשמיותו פון גופי אוה"ע (מצד דעם זיכור הגוף (דם ובשר) וואָס ווערט אויפגעטאַן דורך כשרות האכילה ושתי' (וואָס ווערט דם ובשר כבשרו⁹⁴), וכיו"ב), במילא איז אויף דעם ניט שייך בחירה אמיתית, ווייל אין דעם טיילט זיך אויס אַ איד פון אַ ניט-איד. דוקא אין דעם „גוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אוה"ע“ – וואָס חומריות איז די

(31) איוב לא, ב. תניא רפ"ב.

(32) ואתחנן ז, ו. ועדי"ז בפ' ראה יג, ב.

(33) נוסח תפלת יו"ט.

(34) ל' התניא פ"ה (ט, סע"ב).

(35) ראה ב"ר פמ"א, ט ובמ"כ שם. וראה תו"א

ויגש מג, סע"ד.

(36) ראה זח"ב קע, ריש ע"ב (מכילתא בשלח

יד, כח). ועוד.

אויבערשטן, וואָס בחירה אמיתית איז נאָר אין עצמות ומהות³⁷ (שאין לו עילה וסיבה שקדמה לו ח'³⁸).

ו"ל אַז מעין ובדוגמת ווי דאָס איז בנוגע צו ישראל, אַזוי איז דאָס אויך בנוגע צו תורה³⁹ (דער צווייטער „ראשית“) – אַז די שלימות פון תורה איז דוקא ווי זי איז געגעבן געוואָרן למטה, ובאופן אַז תורה לא בשמים היא⁴⁰, און פסקי דיני התורה זיינען תלוי דוקא אין הכרעת השכל הגשמי פון אידן⁴¹, ביז אַז תורה „נסעה וירדה כו' עד שנתלבשה בדברים גשמיים וענייני עולם הזה שהן רוב מצוות התורה ככולם והלכותיהן ובצירופי אותיות גשמיות בדיו על הספר כו"⁴²; און ווי תורה געפינט זיך למטה – ווערט נתגלה איר מעלה העצמית, ובלשון הפיוט⁴³: „טוב סחרה מכל סחורה מפז ומפנינים יקרה“, אַז אויך ווי תורה איז אין „עולם הסחורה“, זעט מען ווי „טוב סחרה מכל סחורה כו“, און אַז לימוד התורה איז אַסור לאוה"ע⁴⁴, ע"ד ווי גערעדט פריער בנוגע צו דעם גוף החומרי פון אַ אידן

[אַבער מיט דעם חילוק עיקרי צווישן

תורה וישראל⁴⁵, אַז תורה אויך ווי זי איז יורד למטה בלייבט זי בקדושתה⁴⁶, משא"כ דער גוף פון אַ אידן איז אַ יש נברא⁴⁵ גשמי וחומרי; ולאידך – איז „ובנו בחרת“ (בחירת העצמות) דוקא אין דעם גוף הגשמי פון אַ אידן, וואָס מחשבתן של ישראל קדמה אפילו לתורה⁴⁷ (דעריבער איז תורה ניט קיין תנאי אין בחירת העצמות בהגוף)⁴⁸.

ד. עפ"ז איז פאַרשאַנדיק דער ח"י-דוש אין דעם פירוש חז"ל אין „בראשית“ – „בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית“:

דער עיקר אויפטו אין דעם איז ניט אַז תורה וישראל זיינען „ראשית“ בעצם (מצ"ע), אינגאַנצן העכער פאַר דער בריאה, נאָר אַז אויך ווי זיי געפינען זיך אין דער בריאה, ביז אין דעם גוף החומרי פון אידן, ווערט נתגלה ווי זיי זיינען „ראשית“ פון כל הבריאה (אַז בשבילם נברא העולם).

און דאָס איז דער תיווך צווישן די ביידע פירושים אין „בראשית“ (ראשית הבריאה, און תורה וישראל שנקראו ראשית שלמעלה מהבריאה) – אַז דאָס

(37) ראה לקו"ש חכ"ג ע' 219. וש"נ.
(38) ראה תניא אגה"ק ס"כ (קל, סע"א ואילך).
(39) להעיר מנוסח ברכת ההפטרה: הבחור בתורה (על שם ודעת מחרוץ נבחר) (משלי ח, י) – אבודרהם סדר שחרית של שבת ופירושה) כו' ובישראל עמו.
(40) נצבים ל, יב.
(41) ראה ב"מ נט, ב. שבת פט, א. שמו"ר פט"ו, ב. וראה ב"מ פו, א (וראה כס"מ לרמב"ם הל' טומאת צרעת ספ"ב).
(42) תניא פ"ד (ח, ב).
(43) „שישו ושמחו בשמחת“.
(44) עד שעכו"ם שעוסק בתורה ה"ז הפיך מציאותו, חייב מיתה (סנהדרין נט, רע"א. רמב"ם הל' מלכים פ"ה ה"ט), ולא יעסוק אלא בשבע מצות שלהן בלבד (רמב"ם שם).

(*) כן מובא בכ"מ בדא"ח (סה"מ הי"ט ע' 61. ועד"ז סה"מ תש"ה ע' 121. ועוד) מתדבא"ר. ובתדבא"ר שלפנינו (פ"ד) – גירסא אחרת. וראה ב"ר פ"א ד. וראה לקמן ע' 116 ואילך (הערה 20: 24).

„נפלאות“ – נו"ן פלאות⁸⁰ – באדייט א שלימות אין דעם גילוי פון בחי' פלא, וואָס אפילו איין מאָל פלא איז מובדל ומפרש פון אַנדערע ענינים, ועאכו"כ נ' פלאות. ולהוסיף, אַז נ' איז אויך פאַר-בונדן מיט יובל שנים, וועלכער ווערט אַנגערופן „עולם“⁸¹ (נצחיות).

און „הי' תהא שנת נפלאות בה“ איז מרמז, אַז נוסף צו „שנת אראנו נפלאות“ בשנה שעברה – וואָס זיכער ווערט אין דעם „מעלין בקודש“⁸² בשנה זו – קומט צו בשנה זו, אַז דער יאָר וועט זיין (באופן פון תהא – בהוייתה תהא⁸³) „נפלאות בה“ – די נפלאות וועלן זיין (ניט בלויז אַ פרט אין יאָר, נאָר) דער ענין פון דעם יאָר, און „נפלאות בכל“, אין אַלע זאַכן.

ו"ל אַז דער גילוי פון „נפלאות בה“ (נפלאות וואָס זיינען אינגאַנצן מובדל ומפרש) דריקט זיך אויך אויס אין דער גילוי פון בחירתו של הקב"ה אין אידן (וואָס בחירה איז בבחי' פלא, למעלה מכל הענינים, כנ"ל).

און ווי מ'האָט שוין געזען בגלוי די נפלאות בתחלת שנה זו – בהמשך צו די נפלאות בשנה שעברה – במיוחד בקשר מיט דעם, אַז מדינה היא (רוסלאַנד) לאַזט אַרויס און איז מסייע טויזנטער טויזנטער אידן צו עולה זיין קיין ארץ ישראל (און אין נאָך ערטער), וואו זיי קענען לעבן אין פולע פרייהייט בחייהם הפרטיים – דער גילוי פון מעלתם של

למעלה פון אוה"ע, און דאָס וואָס „דינא דמלכותא דינא“ איז ניט דערפאַר וואָס ער איז תחת שעבוד וממשלת אוה"ע⁷⁶, נאָר ווייל אַזוי האָט דער אויבערשטער איינגעשטעלט דעם סדר אין גלות („מפני חטאינו“).

דערפון איז אויך מובן בנוגע צו די חסדים וואָס מ'באַקומט דורך חסידי אוה"ע בזמן הגלות, וואָס דערפאַר דאַרף מען זיי אַפּדאַנקען, ביז אַז „ודרשו את שלום העיר גו' כי בשלומה יהי' לכם שלום“⁷⁷ – אַז דאָס איז ניט ווייל אידן דאַרפן אַנקומען צו זייערע חסדים ח"ו, דאדרכה: „חסד לאומים חטאת“⁷⁸; און בשעת מ'באַקומט פון זיי חסדים וואָס העלפן אַרויס אידן אין תומ"צ – איז דאָס ניט „חסד לאומים“, נאָר חסד פון דעם אויבערשטן (וואָס ער איז ממשיך צו אידן דורך אוה"ע, ווייל אַזוי ווייל דער אויבערשטער עס זאָל זיין דער סדר בזמן הזה), ובמילא איז דאָס ניט „חטאת ח"ו“.

ח. ולהוסיף, אַז דער ענין הנ"ל אין שבת בראשית שטייט נאָכמער בהדגשה ובגלוי בשנה זו – ה'תשנ"ב, וועלכע אידן האָבן פאַרצייכנט אַלס ר"ת: „הי' תהא שנת נפלאות בה“, און „נפלאות בכל“ („בכל מכל כל“)⁷⁹.

(76) כמ"ש „עבדי הם“, ולא עבדים לעבדים“ (בהר כה, מב. ב"מ י, א). וכידוע דברי מהר"ל (גבורות ה' פס"א) שבגאולת מצרים קיבלו בני מעלה עצמית דבני חורין, ואין המקרה דגלות שלאח"ז מבטל זה כלל.

(77) ירמ' כט, ז. וראה אבות פ"ג מ"ב: הוי מתפלל בשלומה של מלכות כו'. ועוד.

(78) משלי יד, לד. וראה ב"ב י, ב. וראה תניא ספ"א.

(79) ראה לעיל [סה"ש תשנ"ב ח"א] ע' 22 ואילך.

(80) זח"א רסא, ב.
(81) קידושין טו, א. מכילתא ופרש"י משפטים כא, ו.
(82) ברכות כח, א. וש"נ.
(83) ראה ברכות יג, א. מגילה ט, א. יז, ריש ע"ב. בכורות ד, ב. ובכ"מ.

העולם. [בין אֵז די גדלות פון אוה"ע אין גאָר תלוי אין אידן, כדאיתא⁶⁴, אַז, בכל דור ובכל זמן, אומה שישׂראל תחתם בגלות מתנשאת על כל הגוים].

ואע"פ אַז אין גלות געפינען זיך אידן אין „שעבוד מלכות“⁶⁵, און מ'האָט דעם ציווי פון „דינא דמלכותא דינא“⁶⁶, און „לא ימרדו באומות“⁶⁷, אל תתגרה בגוים⁶⁸, וכיו"ב – איז דער טעם אויף דעם, ניט דערפאַר וואָס אידן האָבן אַ מורא ופחד פאַר אוה"ע (בזמן הגלות) ח"ו, וואָרום אדרבה: אידן זיינען בבחי' „ראשית“ וואָס בשבילם נברא האוה"ע, נאָר דער פירוש אין דעם איז, ע"ד ווי דער ציווי „אל תצר את מואב ואל תתגר במלחמה“⁶⁹ (ועד"ז בנוגע צו עמון⁷⁰), אַז דאָס איז ניט (כאילו ווי אַן עצה טובה) צוליב דעם וואָס אידן דאַרפן פאַר זיי מורא האָבן (צוליב זייער כח) און מ'דאַרף צו זיי אָנקומען, נאָר ווי ס'איז מפורש אין פסוק⁷¹ דער טעם: „כי לא אתן לך מארצו ירושה כי לבני לוט נתתי את ער ירושה“. ד.ה. אַז אַזוי האָט דער אויבערשטער איינגעשטעלט דעם סדר, אַז כשם ווי „ברצונו נתנה לנו“ ארץ ישראל, אַזוי איז „ברצונו נתנה להם“ ארצות עמון ומואב, און ניט צו אידן, און דעריבער „אל תתגר במלחמה“⁷¹.

64 ת"ח לך צב, א. וראה חגיגה יג, ב. מכילתא בשלח יד, ה. זח"ב ז, א.
65 ראה ברכות לד, ב. וש"נ. ועוד.
66 גיטין י, ב. וש"נ. וראה בארוכה אנציק" לופדי' תלמודית בערכו (כרך ז ע' רצה ואילך). וש"נ.
67 כתובות קיא, רע"א.
68 ראה פסחים קיג, א.
69 דברים ב, ט.
70 שם, יט.
71 ועפ"ז מובן מה ש, לא אסר להם על מואב

ועד"ז בנוגע צו אל תתגרה באומות און דינא דמלכותא דינא (וכיו"ב), אַז דאָס איז ניט צוליב פחד⁷² ח"ו, נאָר ווייל דער אויבערשטער האָט איינגע-שטעלט און אָנגעזאָגט אַז אַזוי דאַרף זיין דער סדר בזמן הגלות: אָבער ס'איז מובן ופשוט אַז דאָס רירט כלל וכלל ניט אַז דאָס וואָס אידן זיינען (אויך בזמן הגלות) דער עם הנבחר, „ראשית“ פון כל העולם וכל אוה"ע.

דאָס הייסט אַז נוסף לזה וואָס „דינא דמלכותא דינא“ איז נאָר בנוגע צו געוויסע ענינים גשמיים (דיני ממנות, מיסים וארנוניות⁷³ וכיו"ב), אָבער ניט בנוגע צו ענינים פון תורה ומצוות אין וועלכע מ'האָט אַ קלאַרע הוראה אין תורה⁷⁴ [ובלשון כ"ק מ"ח אדמו"ר⁷⁵: אונזערע נשמות האָט מען אין גלות ניט פאַרטריבען, און אין שעבוד מלכות ניט איבערגעגעבן] – איז אויך בנוגע צו די גופים און גשמיות (וחומריות) פון אַ איד, בלייבט ער אַלעמאַל „ראשית“ און

אלא מלחמה אבל מיראים היו אותם כו', אבל בבני עמון נאמר ואל תתגר בהם שום גרוי בשכר כו' (פרש"י שם, ט). וגם מה ש, עמון ומואב טיהרו בסיוחן (גיטין לח, א) – כי האיטור הוא מפני ציווי ה' „אל תתגר בהם מלחמה“, אבל באופן המותר „מיראים היו אותם“, ועד שאפשר לכובשם (ע"י סיחון).

72 ולהעיר ממאחז"ל (ברכות ז, ב): א"ר יוחנן משום רשב"י מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה כו'.
73 ראה שו"ע ח"מ סס"ט ס"ח. שו"ע אדה"ז הל' גזילה וגניבה סי"ט. מקומות שבהערה הבאה.
74 ראה ספר השיחות תש"ג ע' 83 (ושם, שכן הוא בנוגע למנהג ישראל, שתורה הוא). וראה ויק"ר ספ"ג, הובא בפרש"י דניאל ג, טז (בנוגע למסים וארנוניות). ובבחי"ר ר"פ מטות (בנוגע לכל התומ"צ).
75 שיחת ג' תמוז תרפ"ז (סה"מ תרפ"ז ע' קצו. ובכ"מ).

וואָס תורה וישׂראל זיינען למעלה מה-בריא (ראשית) ווערט אַ חלק פון דער בריאה עצמה: וואָרום תורה וישׂראל ווערן אַ חלק פון דער בריאה („בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ“ בפירושו הפשוט), ביז אַז דער גוף ה-חומרי (פון ישראל) איז „נדמה בחומריו-תו לגופי אוה"ע“ (ולולא ענין הבחירה איז ניטאָ קיין חילוק צווישן זיי) – און איז דער דרגא גופא (אין דער בריאה) ווערט נתגלה וניכר בכל העולם אַז זיי זיינען „ראשית“ פון דער וועלט (ווי דער פירוש הדרש).

און דעריבער איז רש"י מקדים דעם פירוש („דרשוני“), „בשביל התורה כו' ובשביל ישראל“ – ווייל ניט נאָר וואָס דאָס איז קיין סתירה ניט צו מציאות ה-עולם (דער פירוש הפשוט אין „בראשית ברא“), נאָר אדרבה: אין דעם באַשטייט שלימות העולם עצמה, און דאָס איז מגלה די פנימיות הכוונה אין מציאות העולם – אַז די גאַנצע בריאה פון „את השמים ואת הארץ“ איז בכדי אַרויס-ברענגען די מעלת הבחירה אין ישראל (און תורה), ביז אַז אין דער וועלט זאָל זיך אָנהערן בפשטות די מעלה אַז תורה וישׂראל זיינען „ראשית“ בערך צו די אַנדערע טיילן פון דער בריאה⁷⁶.

ויש לקשר זה אויך מיט סיום פרשת בראשית (נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן⁷⁶) – „ונח מצא חן בעיני ה'“: מצא חן בעיני ה' איז למעלה מכל ענין

49 ראה תו"ח שבהערה 26 (ז, ג) שגם לפי פירוש השני בפרש"י („בראשית בריית שמים וארץ כו' יהי אור“) נרמז שזהו „בשביל התורה כו' ובשביל ישראל“, שזהו"ע ד, יהי אור“ – אור התורה ומצוות.
50 ספר יצירה פ"א מ"ז.

של טעם כו'⁵¹, ע"ד דער ענין פון בחירה. וע"פ הידוע אַז זכירת נח „וגם את נח באהבה זכרת“ (אין די פסוקי זכרונות בראש השנה) איז „מצד עצם מעלת נש"ו“⁵² (למעלה מטעם ודעת כו'), יש לומר אַז דאָס איז פאַרבונדן מיט התחלת הפרשה „בראשית“, „בשביל ישראל שנקראו ראשית“. און דאָס ווערט אַזוי נתגלה בעולם – אַז צוליב דעם וואָס „נח מצא חן בעיני ה'“ האָט אים דער אויבערשטער מציל געווען פון מבל. ביז אַז דאָס האָט אויך געבראַכט צו „אלה תולדות נח נח“⁵³, נייחא לעילונים ונייחא לתחתונים⁵⁴, אַז אויך אין תחתונים (גשמיות וחומריות העולם) איז געוואָרן נייחא.

ה. דערמיט וועט מען אויך פאַר-שטיין די שייכות מיט דעם ערשטן פירוש רש"י אויף „בראשית“ – „לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם כו' ומה טעם פתח בבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, שאם יאמרו אומות העולם לישׂראל לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו“:

דער חידוש בזה איז, ניט אַז תורה וישׂראל זיינען העכער פאַר עולם (ווי דאָס שטייט בהדגשה אין מצוות התורה אָנהויבנדיק פון „החודש הזה לכם“, וועלכע זיינען געגעבן געוואָרן דוקא צו אידן), נאָר אפילו ווי אידן געפינען זיך

51 ראה לקו"ש ח"ה ריש ע' 46. וש"נ.
52 המשך תער"ב ח"א ע' תח.
53 ר"פ נח.
54 ב"ר פ"ל, ה. וראה גם זח"א נח, ב.

אין עוה"ז הגשמי והחומרי צוזאמען מיט אוה"ע (וואָס „ברא אלקים" אַלעמען גלייך בחומריותם, „כל הארץ של הקב"ה היא" בשוה), און ס'איז דאָ אַן אָרט אויף אַ טענה אַז „לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים", זייענדיק „נחלת גוים" וואָס דער אויבערשטער „ברצונו נתנה להם" – ווערט דאָרטן נתגלה אַז „אתה בחרתנו מכל העמים", און „כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים", וואָרום כשם ווי דער אוי" בערשטער האָט בוחר געווען אין אידן, האָט ער אויך בוחר געווען – „ברצונו נטלה מהם ונתנה לנו" – צו אָפגעבן ארץ ישראל⁵⁵, דער ארץ הנבחרת (מבין כל הארצות)⁵⁶ צו זיין עם הנבחר.

ולחוסיה, אַז דורך דעם וואָס „נתנה לנו" (ברצונו ובבחרתו) ארץ ישראל הגשמית, דריקט זיך אויס בגלוי אין עוה"ז הגשמי והחומרי, בבחירתו של הקב"ה אין עם ישראל (אויך ווי זיי שטייען אין חומריות העולם).

ויש לקשר זה אויך מיט המשך ה-פרשיות: נאָך פ' בראשית און פ' נח (כנ"ל סוס"ד), קומט מען צו פ' לך לך, וואו עס רעדט זיך ווי דער אויבער-שטער זאָגט אברם „לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך". הגם וואָס אברם געפינט זיך אין גשמיות וחומריות העולם – „ארצך", „מולדתך" און „בית אביך" – דאָרף ער פון דאָרט אַוועקגיין און זיך דערפון אָפשיידן און גיין „אל הארץ אשר אראך", און דער אויבערשטער גיט אים דערנאָך אַפ ארץ ישראל (די שבעה ארצות און קיני קניזי וקדמוני⁵⁷) אַלס אַ

נחלת עולם⁵⁸ פאַר אידן. און דורך דעם ווערט „אראך" אויך בפירושו הפנימי⁵⁹ – „אראה ואגלה אותך בעצמך", אַז דורך דעם וואָס ביי אים איז געווען אַ הליכה שלא בערך, איז דער אויבער-שטער מגלה – דורך בחירתו אין אידן – די אמת'ע מציאות פון אברהם און פון יעדער איד (ווער און וואָס ער איז).

ו. ע"פ הנ"ל איז אויך מובן דער עילוי פון שבת בראשית (ווען מ'לייענט בתורה גאַנץ פ' בראשית), אַז ווי מ'שטעלט זיך דעמולט אַוועק אַזוי גייט עס:

יש לומר אַז די צוויי מעלות הנ"ל אין אידן (ווי זיי שטייען (מצד נשמתם) למעלה מעולם, און מעלתם בעולם מצד „אתה בחרתנו") שטעלן זיך אויס (בכל-לות) בזמן השנה אין דער אונטערשייד צווישן חודש תשרי און שאר חדשי השנה: אין חודש תשרי, המרובה במר-עדות, שטייט בגלוי (בעיקר) ווי אידן זיינען למעלה מהנהגת העולם. ובמיוחד אין שמע"צ ושמיח"ת (סיום המועדים) – ווען ס'איז דער מצב פון „יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך"⁶⁰, „אנא ומלכא בלחר-דוהי"⁶¹, און מ'זעט ווי אידן פרייען זיין מיט דער תורה, שטייענדיק העכער פאַר כל הענינים: און אין שאר חדשי השנה – איז (בעיקר) די עבודה אין עולם.

און אין שבת בראשית (דער סיום פון תשרי און די התחלה פון די חדשי

58) כמ"ש לפנ"ו (יג, טו) „לך אתננה ולזרעך עד עולם".

59) תו"א לך יא, ב. וראה סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 39 ואילך.

60) משלי ה, יז. שמו"ר פט"ו, כג.

61) ראה זח"ג לב, א. וראה זח"א רח, ב. –

וראה סה"מ מלוקט ח"א ע' שסג. וש"נ.

דער אויבערשטער האָט בוחר געווען (וואָס אין דער בחירה איז ניט שייך קיין שינוי).

[אויב די גאַנצע מעלה פון אַ אידן אַלס „ראשית" וואָלט באשטאַנען נאָר אין מעלת הנשמה און אין דער מעלה פון זיינע תכונות הנפש והגוף לגבי אוה"ע – וואָלט דעמולט געהאַט אַן אָרט צו זאָגן, אַז דאָס איז נאָר אין אַ מצב ובתנאי ווען די נשמה איז מאיר בגלוי, אָבער ניט אין אַ מצב פון העלם והסתר אויף גילוי הנשמה, ווי אין זמן הגלות: וויבאַלד אָבער אַז „ובנו בחרת מכל עם ולשון הוא הגוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אוה"ע", איז די בחירה דאָ אַלע-מאַל].

דערפון איז פאַרשטאַנדיק, אַז אפילו ווען אידן געפינען זיך אין גלות תחת שעבוד מלכיות, „מפני חטאינו גלינו מארצנו"⁶² – איז הגם אַז מ'זעט דעמולט ניט בגלוי ווי די נשמה איז בדרגת „ראשית" – איז אָבער דער גוף הגשמי והחומרי פון אידן בדרגת „ראשית", צוליב בחירתו של הקב"ה אין דעם גוף – און דעריבער איז מובן, אַז ניט נאָר וואָס אידן זיינען דעמולט ניט תחת השליטה פון אוה"ע ח"ו (ניט נאָר מצד זייערע נשמות נאָר אויך מצד זייערע גופים)⁶³, נאָר אדרבה: זיי זיינען (אויך בזמן הגלות), „ראשית" כל הבריאה, און בשבילם נבראו אַלע אוה"ע ושאר חלקי

השנה, אָנהויבנדיק פון שבת מברכים חשון) האָט מען ביידע ענינים: די מעלה פון תורה וישראל ווי זיי זיינען „ראשית" בעצם (למעלה מעולם), און ווי זיי זיינען „ראשית" פון וועלט. און דעריבער בא-קומט מען דעמולט דעם כח, אַז איידער מ'גייט אַרויס פון חודש תשרי צו טאָן די עבודה אין וועלט, יעדערער אין זיין פערזענלעכע שליחות אין טאָג-טעגלעכע לעבן, לייענט מען אין תורה „בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", אַז „בראשית" מיינט „בשביל התורה שנקר-את ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית" – וואָס דאָס גיט דעם כח אַז ווי מ'שטעלט זיך אַוועק אין שבת בראשית זאָל עס אַזוי גיין במשך דעם גאַנצן יאָר, אַז אויך אין דער עבודה בעובדין דחול בגשמיות וחומריות העולם, זאָל זיך אָנהערן די מעלה פון אידן אַלס דעם עם הנבחר, „אתה בחרתנו מכל העמים".

ז. ע"פ הנ"ל – אַז די מעלה פון אידן אַלס דעם עם הנבחר קומט אַרויס בגלוי אויך (ואדרבה – דוקא) ווי זיי שטייען אין עוה"ז הגשמי והחומרי – האָט מען אַרויס אַ נפק"מ בפועל, וועלכע איז אַן עיקר ויסוד אין דעם אופן ווי אַ איד דאַרף טאָן זיין עבודה, ובפרט אין זמן הגלות:

וויבאַלד אַז אַלץ – די גאַנצע וועלט – איז באשאפן געוואָרן „בשביל ישר-אל", און דאָס קומט אַרויס אויך בעוה"ז הגשמי והחומרי אין דעם „ובנו בחרת" בגוף החומרי פון אַ אידן „הנדמה בחומ-ריותו לגופי אוה"ע" – איז פאַרשטאַנדיק אַז אין יעדער מעמד ומצב, בכל זמן ובכל מקום, אפילו אין אַ מצב חומרי ביותר, אפילו אין זמן הגלות – שטייען אידן בדרגת „ראשית", העכער פון אַלע זאַכן, ואדרבה – בשבילם נברא הכל, זייענדיק דער עם הנבחר אין וועלכן

62) נוסח תפלת מוסף דיו"ט.

63) ומה שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר ש"ר, גופותינו נמסרו לגלות ושעבוד מלכיות" (שיחת ג' תמוז תרפ"ו – סה"מ תרפ"ו ע' קצו. ובכ"מ) – הפירוש בזה בנוגע להענינים שבהם „דינא דמלכותא דינא" וכיו"ב, ובנוגע לזה שבזמן הגלות חלק מהשפעת החסדים לישראל עובר להם באמצעות אוה"ע, כדלקמן בפנים.

55) ראה תו"ח שבעה ערה 26.

56) מכילתא בתחלתו.

57) לך לך טו, יח ואילך.